

030115-2

Jen jsem v TV (v Ebenově pořadu „Na plovárně“, jméno hosta jsem zatím nezjistil, šlo o úspěšného podnikatele v emigraci) zaslechl slova: „s dějinami si nemůžeme zahrávat“; nejbližší souvislost byla dost neblahá, ale to teď nechám zcela stranou. Ta formulace si mi stala jakousi výzvou: má tomu spíš být tak, že si dějiny dělají, „co chtějí“? A že si tedy také „zahrávají“, ale s námi? Co to vlastně znamená, „zahrávat si“? To je velmi stará představa, která však byla spojována s bohy – bohové si s člověkem „zahrávají“. Ale bohové to činí vědomě – dějiny si nemohou s nikým a s ničím „zahrávat“, proto nemají vědomí! Dějiny nejsou ani žádným aktivním subjektem – veškerá aktivita v dějinách má lidský původ! Onen muž také užil později slov „jsme ve vleku“; i to je stará představa, a už v antice se jí dostalo formulace: „Fata volentes ducunt, nolentes trahunt. Ale za tím možná – a spíš určitě – byla představa už „rozumnější“, racionálnější, která už nepoukazovala k bohům, kteří si mohou dělat, co se jim zachce, ale vyslovovala tušení, že i bohům samým vládne něco, čemu nemohou uniknout, a to „něco“ ani nemá, nemusím mít žádné „vědomí“, ba ani „vůli“, ale je to prostě – osudu, fatum, a možná osudy, fata, které navzájem ani nemusí být předem sehrány něčím sjednocujícím jejich mnohost a vzájemnou nezávislost.

(Praha, 030115-2.)